

26.10.2004

1 (2)

Johtaja Matti Aaltonen
Merenkululaitos
PL 171
00181 Helsinki

Merenkululaitoksen lausuntopyyntö L-54, 1.10.2004

VTS-TALLENTEIDEN JULKISUUS

Merenkulkuhallitus on tiedustellut muun muassa rajavartiolaitoksen esikunnan kantaa VTS/AIS -tallenteiden julkisuudesta. Asia on noussut esille Merenkululaitoksen kansainvälisen yhteistyön puitteissa.

Asiallisesti sama oikeuskysymys on ollut esillä useissa rajavartiolaitoksen esikunnan viimeaikaisissa lausunnoissa ja päätöksissä. Yleensä lausunnoissa on todettu, että VTS -tallenteiden julkisuutta koskeva kysymys on ratkaistu rajavartiolaitosta sitovalla tavalla kattavasti viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*).

VTS-tallenteet ovat julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja. Niihin sisältyy tietoja useiden viranomaisten järjestelmistä. Yleisten viranomaisten tieto- ja asiakirjahallintoa koskevien periaatteiden mukaan viranomainen ei voi päättää toisen viranomaisen hallinnoiman tiedon edelleen luovutuksesta. Rajavartiolaitos ei voi näin ollen ottaa suoraan kantaa muiden viranomaisten tuottaman VTS-tiedon julkisuuteen ja tietojen luovutettavuuteen.

Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan VTS -tallenteesta voi sellaisenaan tietyin edellytyksin saada tietoja rajavartiolaitoksen sensorien sijainnista ja tehokkuudesta. Näin ollen VTS -tallenteita voidaan pitää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan asiakirjoina, jotka koskevat rajavartiolaitoksen taktisia ja teknisiä menetelmiä, sekä saman momentin 10 kohdassa tarkoitettuina asiakirjoina, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista. VTS -tallenteita voidaan edellä olevin perustein pitää julkisuuslain mukaan salassa pidettävinä asianomaisista säännöksistä tarkemmin ilmenevin edellytyksin.

Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan Suomen kannanotto VTS/AIS-tiedon julkisuuteen tulee rajavartiolaitoksen tuottaman valvontamateriaalin osalta perustua ensisijaisesti kansalliseen lainsäädäntöön (julkisuuslaki) eikä Merenkululaitoksen lausuntopyynnössä mainittuihin Euroopan unionin direktiiviin tai kansainvälisiin sopimuksiin ja vastaaviin instrumentteihin.

On myös kiinnitettävä huomiota siihen, että oikeus tietojen saamiseen viranomaisen asiakirjasta on kattavasti ratkaisu julkisuuslaissa. Näin ollen lausuntopyynnön liitteenä olevassa 1.10.2004 muistiossa esitetty Merenkululaitoksen sisäinen päätös, jonka mukaan se antaa tietoa VTS-tallenteista ainoastaan tutkintaa suorittavilla viranomaisilla ja tuomioistuimilla, ei perustune ainakaan tuolloisenaan voimassa olevaan lainsäädäntöön. Julkisuuslain 11 §:n mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee, on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Oikeus tietojen saantiin on mainituin edellytyksin ehdoton. Asiakirjan antamistavoista on niin ikään julkisuuslaissa omat säännöksensä, samoin asianosaista koskevasta kiellosta luovuttaa tietoja edelleen.

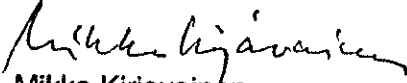
Rajavartiolaitos on aiemmin esittänyt lausuntopyynnön liitteenä olleen kannanoton. Lausunnon mukaan merenkululaitoksen meriliikennekeskusten kokoaman VTS – meritilannekuvan luovuttaminen kolmannelle osapuolelle on mahdollista. Lausunto on osittain epätasällinen eikä siinä ole huomioitu riittävästi julkisuuslakia. Rajavartiolaitoksen tarkennetun kannan mukaan siis myös VTS -meritilannekuvan luovuttaminen muutoin kuin julkisuuslain velvoittamalla tavalla saattaa olla haitallista.

Sen lisäksi, mitä edellä on mainittu viranomaisten sensoritietojen ja taktisten menetelmien suojaamisesta tietojen salassa pitämisellä, on tärkeää huomioida myös merenkulun yleinen turvallisuus. Merenkulkuun liittyvien yksityiskohtaisten tietojen luovuttamista julkisuuteen on vältettävä. Esimerkiksi AIS/VTS -tietojen mahdollisessa luovuttamisessa muille kuin viranomaisille tulisi alusten liikkeiden ja aikataulujen sekä reaaliaikaisen tilannekuvan välittäminen estää riittävän suodatuksin tai muilla keinoin, jotta tietoja ei voitaisi käyttää rikollisiin tarkoituksiin.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Kenraalimajuri

Jaakko Kaukanen

Raja- ja meriosaston päällikkö
Priikaatikenraali

Mikko Kirjavainen

TIEDOKSI Rmos, oikos ja tekno/RVLE
LSMV, SLMV